

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

BİRLİK PENCERESİNDEN

TARIM, ÇİFTÇİLER VE ESNAFLARIMIZ

Tarımsal üretim insanlık tarihi kadar eski bir üretim faaliyetidir. Bu durum **insanların temel ihtiyaçları olan gıda, giyim ve barınma için gerekli ürünlerin** neredeyse tamamının bu sektör tarafından karşılanmasıyla ilgilidir. Diğer taraftan medeniyetin başlangıcı ve gelişiminde **göçebe kültürden yerleşik tarım kültürüne geçilmesinin kritik önemi** bulunmaktadır. Dolayısıyla **tarım sadece bir üretim ve geçim faaliyeti** olmanın çok ötesinde toplumların sosyal, kültürel ve siyasi yaşamlarında da izler bırakan bir sektördür.

20. yüzyıl ile birlikte **sanayileşmenin ön plana çıkması ve kalkınmanın sanayileşme ile özdeşleştirilmesi** sonucu **tarım sektörü ikinci plana** atılmıştır. Ancak, İkinci Dünya Savaşı sırasında çok sayıda insanın açlıktan ölmesi **tarımı yeniden gündeme taşımış** ve sanayileşmiş ülkelerin tarımsal üretimin artırılması konusuna daha fazla önem vermelerine neden olmuştur. Daha yakın zamanlarda, **2007-2008 yılında yaşanan küresel gıda krizi de** tarımın yeniden gündeme gelmesine neden olmuştur. Aslında 900 milyon insanın her gün yatağına aç olarak girdiği bir dünyada gelişmiş ülkelerde en önemli sağlık harcamalarının başında obezite ile mücadelenin gelmesi bile tek başına tarımın ve yeterli beslenebilme hakkının önemini ortaya koymaya yetecektir.

Türkiye özeline gelindiğinde; **her 100 çalışandan 25'ine iş imkanı sağlanması, yaklaşık 70 milyar dolarlık üretim, 5 milyar dolarlık ihracat yapması, 75 milyon insanı beslemesi** tarımı ülkemiz açısından özellikli bir konuma getirmektedir. Geniş ve farklı özelliklere sahip topoğrafya ve iklimin imkan verdiği **muhteşem ölçüsünde zengin tarımsal ürün desenini** de bu özellikli konumun gerekçelerinden birini ortaya koyarken anmakta fayda bulunmaktadır.

Bu yazımızda **bir esnaf ve sanatkar temsilcisi olarak** tarım sektörünü gündeme almamızın özel bir sebebi bulunmaktadır. Görüldüğü kadarıyla **tarımda işler istenildiği kadar iyi gitmemektedir**. Çiftçiler girdi fiyatlarına oranla **çok daha az artan ürün fiyatları nedeniyle kar marjlarının düşmesi hatta zarar etmekten** şikayetçidir. Ayrıca küresel iklim değişikliğinin de etkisiyle yeterli verim artışı sağlayamadıklarını, üretim ve fiyatlardaki istikrarsızlıkları kontrol edemediklerini, araç-gereçlerini yenileyemediklerini, kredi ve diğer borçlarını ödemekte zorlandıklarını söylemektedirler. Dolayısıyla **tarımda ve bunun için de tarım politikalarında yenilenmeye ihtiyaç olduğu** anlaşılmaktadır.

Bilindiği gibi nüfusun hala çok önemli bir bölümü kırsal kesimde bulunmaktadır. Ayrıca kentlerimizin çok büyük bir bölümünün ekonomisini tarıma dayalıdır ve sektördeki gelişmelerden etkilenmektedir. Zira **tarım sadece gıda maddesi değil, sanayi sektörü için girdi de üreten bir sektördür**.

Günümüz koşullarında tarımın en az bunlar kadar önemli bir boyutu da **diğer sektörlerin ürünlerine yarattığı taleptir**. Nitekim **bir çiftçinin araç-gereçlerini yenilemesi, traktörünü bakıma götürmesi, tohum, gübre, ilaç satın alması, çocuklarını evlendirirken mobilyadan halıya, beyaz eşyaya kadar çok geniş bir yelpazedeki alanlarda talep yaratması** söz konusudur. Ayrıca, evlerin bakımı, sıhhi ve elektrik tesisatının tamiri, kapı ve pencerelerin yenilenmesi vb. gibi ihtiyaçlarını **hizmetler sektöründen karşılayarak pozitif dışsallık yarattığı** kesimleri genişletmektedir. Kısacası tarım sektörü ve onun aktörü olan çiftçiler hem arz hem de talep yönünden ekonomiye önemli katkılar yapmaktadır.

İşte bu noktada **büyük sanayi kentleri dışındaki il, ilçe ve beldelerdeki esnaf ve sanatkarlar açısından tarımın önemi** ortaya çıkmaktadır. Çünkü bu tür yerleşim yerlerinde **esnaf ve sanatkarların en önemli müşterilerinin başında çiftçiler ve aileleri** gelmektedir. Dolayısıyla **çiftçilerin ürünleri bol gelirleri iyi olduğunda esnaf ve sanatkarların işleri de iyi olmaktadır**. Aksi taktirde esnaf ve sanatkarlarımızın işlerinde yavaşlama, tahsilatlarında gerileme yaşanabilmektedir.

Kısaca ifade etmek gerekirse **hipermarketler ve AVM'lerin yarattığı haksız rekabet, yüksek finansman maliyetleri, yüksek kiralar, pahalı enerji gibi faktörlerin yanında esnaf ve sanatkarlarımızın durumunu olumsuz etkileyen bir önemli gelişme de çiftçilerin gelirlerinde yeterli artış olmamasıdır**. Bu iki kesim, Türkiye'nin koşullarında aynı geminin komşu kompartımanlarında bulunan iki kesimdir. **Bu iki kesimin durumu iyiye birbirlerine ve ülke ekonomisine de katkıları da daha fazla olmaktadır. Ya da bu kesimlerden birinin veya her ikisinin birden durumu kötüye hem birbirlerini hem de ülke ekonomisini olumsuz etkilemektedirler**.

Bu bağlamda **esnaf ve sanatkarlarımızın tarım sektörü ve çiftçilerin durumlarındaki gelişmeleri daha yakından takip etmeleri, onların gerek yerel yönetimler gerekse devletten olan haklı taleplerini desteklemeleri uygun olacaktır**. Devletimizin de politika üretirken birbiriyle yakından bağlantılı sektör ve kesimleri bir arada değerlendirmesinde, bütüncül stratejiler geliştirmesinde fayda olduğunu unutmaması gerekmektedir.

Son söz: Tarlada yetişen bize de düşer.

ZEKERİYA MUTLU

BAŞKAN

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

ESNAF ve SANATKAR KÖŞESİ

Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihazlar ve Geçiş Süreci:

Maliye Bakanlığı son yıllarda kayıt dışı ile mücadele stratejisi çerçevesinde kapsamlı çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bu çalışmaların neticesinde yazar kasa ile POS cihazı birleştirilmiş; tek tip cihaz biçiminde “Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihaz” olarak anılan yeni ürünler kullanıma hazır hale getirilmiştir. Bu kapsamda ülkemiz genelinde mevcutta bulunan 2 milyon civarındaki eski tip yazarkasaların, yeni nesil ödeme kaydedici cihazlarla değiştirilmesi için 31 Aralık 2015 tarihine kadar kademeli bir geçiş süreci öngörülmüştür. Bu kapsamda;

- 3100 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatına göre ödeme kaydedici cihaz kullanmak zorunda olan mükelleflerden, faaliyetlerinde **seyyar EFT-POS cihazı** kullananların ve yol kenarı otopark hizmeti veren mükellefler, **1/7/2013 tarihinden itibaren** bu cihazlar yerine EFT-POS özelliği olan yeni nesil ödeme kaydedici cihaz kullanmak zorunda oldukları öngörülmüştür. Ancak 29 Haziran 2013 tarihli Resmi Gazete’de Maliye Bakanlığı tarafından Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:427) yayımlanmış ve **01 Temmuz 2013’de başlayacak olan bu zorunluluğun 01 Ekim 2013’e ertelendiği ilan edilmiştir.** Bu kapsamda yeni nesil ödeme kaydedici cihazların kullanım zorunluluğu ilk kez **01 Ekim 2013’de** başlamış olacaktır.
- Üretici veya ithalatçı firmalar tarafından 3100 sayılı Kanunla ilgili önceki mevzuata göre üretmek üzere geliştirilen ödeme kaydedici cihaz modelleri **31/12/2013 tarihine kadar** onaylanabilecektir.
- Önceki mevzuata istinaden onaylanan ödeme kaydedici cihazlar, **31/12/2015 tarihine kadar satılabilecektir.** Mükellefler ellerindeki önceki mevzuat hükümlerine tâbi ödeme kaydedici cihazlarını, 31/12/2015 tarihini geçmemek üzere mali hafızaları doluncaya kadar kullanabileceklerdir. Malî hafızaları dolan ödeme kaydedici cihazlara, yeni malî hafıza takılmayacak ve cihaz 15/5/2004 tarihli ve 25463 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 60 Seri No’lu Genel Tebliğin dördüncü bölümünde yapılan açıklamalar çerçevesinde **hurdaya ayrılacaktır.** Cihazı hurdaya ayrılan mükellefler yeni nesil ödeme kaydedici cihazları almak

suretiyle kanuni yükümlülüklerini yerine getirebileceklerdir.

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun Çeşitli Yükümlülüklerinde Ertelemeler:

Bilindiği üzere “6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu” 30 Haziran 2012 tarihli, 28339 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İş yerleri için köklü değişimleri ve düzenlemeleri beraberinde getirmekte olan Kanun’un amacı “iş yerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemek” tir.

Ancak Kanun’un uygulamasında ortaya çıkan bazı aksaklıkların giderilmesi amacıyla **çeşitli hükümlerin yürürlük tarihlerinde ertelemeye gidilmesine karar verilmiştir.** Bu kapsamda İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile ilgili ertelemeler, 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında **02 Ağustos 2013 tarihli ve 28726 sayılı Resmi Gazete’de** yayımlanmıştır. Söz konusu son değişikliklerle birlikte;

- İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun 6 ncı maddesi kapsamında düzenlenmiş olan **iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personelinden hizmet alma yükümlülüğü**, 4857 sayılı İş Kanununun mülga 81 inci maddesi kapsamında çalışanlar hariç kamu kurumları ile **50’den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için 01 Temmuz 2016 tarihinde, 50’den az çalışanı olan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için ise 01 Ocak 2014 tarihinde başlayacaktır.**
- Bununla birlikte konuya ilişkin dikkat edilmesi gereken husus, **söz konusu ertelemeler sadece bahsi geçen konular kapsamında geçerli olup; 30 Aralık 2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olan risk değerlendirmesi, sağlık gözetimi, çalışanların eğitimi ve acil durum planlarının hazırlanması gibi Kanun’un diğer yükümlülüklerinde herhangi bir erteleme söz konusu değildir.**

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

EKONOMİDE DURUM: YENİ DENGELER

Türkiye'de hem küresel hem de ulusal ekonomik dalgalanmaların iç içe geçtiği bir süreç yaşanmaktadır. Nitekim spekülasyon küresel sermaye hareketlerinin yön değiştirerek gelişmekte olan ülkelere yönelmesi, Euro bölgesinden henüz yeterli iyileşme sinyali alınamaması, Çin ekonomisinde görece yavaşlama, **dünya ekonomisinde 2008 yılında başlayan kriz sonrası olumsuz iklimin henüz aşılamadığını, yakın bir zamanda da aşılmasının güç görüldüğünü** ortaya koymaktadır. Bu ekonomik gelişmeler yanında Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da bir türlü bitmeyen ve her geçen gün yeni bölgelere (Lübnan, Irak, Yemen gibi) sıçrama potansiyeli taşıyan **iç kavgalar ve yaşanan insanlık dramları da dünya açısından umutlu olmayı engelleyen ilave olumsuz süreçler** olarak karşımıza çıkmaktadır. Kısaca ifade etmek gerekirse **dünya ekonomisinden Türkiye ekonomisine olumlu etki ve katkıların yeterince alınamadığı bir dönemden geçilmektedir.**

Böylesi bir küresel ekonomik iklimin Türkiye ekonomisine ilk ve en fazla etki yaratan yansıması **sıcak para çıkışı** şeklinde olmuştur. Öyle ki, Mart ayında tarihi zirve seviyesi olan 168 milyar dolara ulaşan Türkiye'deki sıcak para miktarı Temmuz ayı sonunda 140 milyar dolara gerilemiş, yani 28 milyar dolarlık çıkış yaşanmıştır. Bu gelişme bir taraftan **Borsada gerilemelere neden olmuş diğer taraftan da döviz kurlarında önemli artışlara yol açmıştır.** Artan döviz kurları ise, yüksek dış girdi bağımlılığı nedeniyle **enflasyon oranlarını yukarıya doğru** itmiştir. Bunlara bağlı olarak **devlet tahvillerinin alınıp satıldığı ikincil piyasada faiz oranlarında ciddi artış olmuş**, çok kısa bir süre önce yüzde 5'lere düşen bu faizler şimdilerde yüzde 10'lara dayanmıştır. Artan enflasyon, yükselen ikincil piyasa faizleri ve döviz kurlarında dalgalanmaların yarattığı risk ve belirsizlikler **Merkez Bankası'nın faiz artışı yapmasına yol açmıştır.** Bu faiz artışından beklenen ise sıcak paranın yeniden Türkiye'ye dönmesi, kredi talebini azaltarak iç talebi düşürmesi ve böylece hem gerileyecek döviz kurları hem de iç talep ile enflasyonun düşürülmesi olmuştur.

Küresel olumsuzlukların Türkiye'ye **ikinci yansıması ihracat boyutundan gelmiştir.** Bir taraftan Euro bölgesindeki sorunların devam etmesi, diğer taraftan Güney komşularımızdaki (Suriye, Libya, Irak, Lübnan) karmaşıklıklar **ihracat artışının bir miktar yavaşlamasına** neden olmuştur. Nitekim 2012 yılı Ocak-Haziran döneminde yüzde 13,3 olan

ihracat artışı 2013 yılında yüzde 1,3'e gerilemiştir. 2012 yılının aynı döneminde yüzde 2 gerileyen ithalat ise bu yıl yüzde 7,2 oranında artmıştır. Bunun sonucunda yılın ilk 6 ayında **dış ticaret açığı** yüzde 17 oranında artarak 50 milyar dolara yükselmiştir. Bu dönemde **cari açık** ise yüzde 19 oranında artmış 35,9 milyar dolar olmuştur. Bu veriler Türkiye ekonomisinin ikinci çeyreğinde de yüzde **2-3 gibi hedeften uzak bir büyüme hızı yaşandığına işaret** etmektedir.

Küresel gelişmelerle bağlantılı olarak ekonomide yaşanan bu sürecin sonucunda Mayıs ayında 2012 yılı itibarıyla yüzde 8,2 olan **işsizlik oranı** 2013 yılında yüzde 8,8'e yükselmiştir. İzleyen aylarda da işsizliğin geçen yılın aynı dönemlerine göre artması sürpriz olmayacaktır. Dolayısıyla **işsizlik ekonomik ve sosyal açıdan ülkemizin en önemli sorunlarının başında gelmeye devam edecektir.**

Bu arada kredi kartı borçları ve inşaat sektörü kredileri başta olmak üzere kredilerde **takibe düşme oranında** önemli artışlar yaşanmaktadır. Nitekim 2012 yılı Mayıs ayında 20,2 milyar TL olan takipteki kredi tutarları 2013 yılı Mayıs ayına gelindiğinde yüzde 31 oranında artarak 26,7 milyar TL'ye ulaşmıştır. İlgili Bakanlıklar ve Bağımsız Kurumların kredi kartlarının limitlerinin gelirle ilişkilendirilmesi konusundaki çalışmaları bu bağlamda anlamlı hale gelmektedir. Ne yazık ki halkımızın kredi kartının ""kredi kartı" değil bir "ödeme aracı" olduğunu yeterince içselleştirememesi, bankaların çok yüksek faiz elde etmeleri nedeniyle kredi kartı dağıtımında agresif bir yarışa girmesi sonucu bu alanda ciddi sorunlar yaşanmaya başlamış, kredi kartlarında biriken 78 milyar dolarlık tutar ise potansiyel riskleri daha da artırmıştır.

Sonuç olarak **Türkiye ekonomisinde: döviz kurlarında ve altın fiyatlarında dalgalanmaların bir süre daha görüleceği, kredi faizlerinde bir miktar daha artışın olabileceği, en azından faizlerde yakın zamanda gerilemenin yaşanmayacağı, talepte kısmi bir yavaşlamanın ön plana çıkacağı yeni bir ortam oluşmaktadır.** Tüm ekonomik birimlerin böylesi bir ortama uygun hareket etmesi gerekmektedir.

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

SAYILARLA EKONOMİ

	2012								2013							
GÖSTERGE	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	OCAK	SUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS
İMALAT SAN. KKO (%)	74,7	74,6	74,8	74,3	74	74,9	74	73,6	72,4	72,2	72,7	73,6	74,8	75,3	75,5	75,5
OTOMOBİL SATIŞI(Toplam-adet)	50.460	50.849	44.531	41.236	49.360	43.440	52.297	80.926	25.835	36.814	51.785	56.999	62.383	58.290		
OTOMOBİL İHRACATI(Toplam-adet)	37.223	36.086	27.219	16.345	35.183	37.293	39.447	35.925	27.961	40.919	41.864	40.090	44.747	37.451		
TOPLAM İSTİHDAM (Bin kişi)	25.282	25.577	25.498	25.367	25.472	25.509	25.291	24.766	24.433	24.546			26.130			
İŞSİZ SAYISI(Bin kişi)	2.272	2.226	2.323	2.445	2.539	2.541	2.630	2.790	2.890	2.884			2.526			
İŞSİZLİK ORANI (%)	8,2	8	8,4	8,8	9,1	9,1	9,4	10,1	10,6	10,1			8,8			
TOPLAM MEVDUAT(Milyon TL)	601.053	610.313	619.119	617.291	627.481	633.753	636.103	657.646	660.230	657.801	666.834	679.982	693.850	703.587		
TL MEVDUAT FAİZİ (3 Aylık)	10,6	10,9	10,5	9,8	9,2	8,7	8,4	8,1	7,9	7,5	7,1		6,6			
TL MEVDUAT FAİZİ (6 Aylık)	10,7	10,9	10,7	10,4	9,6	9,2	8,8	8,5	8,3	8	7,7		7			
TL MEVDUAT FAİZİ (12 Aylık)	10,6	10,5	10,5	10,4	10,1	9,9	9,5	8,8	8,3	8,1	7,9		7,5			
TOPLAM KREDİLER(Milyon TL)	733.050	748.112	744.833	762.280	768.407	771.808	788.481	805.684	807.200	820.703	847.051	859.032	904.432	935.489		
MALİ KREDİLER KREDİLER(Milyon TL)	14.859	16.553	15.068	16.265	16.677	15.413	16.149	18.236	16.999	16.363	17.914	16.142	16.843	19.507		
TİCARİ KREDİLER KREDİLER(Milyon TL)	445.477	452.009	447.358	457.772	458.993	459.793	470.505	481.277	480.402	489.400	506.071	513.997	546.460	567.214		
TÜKETİCİ KREDİLERİ (Milyon TL)	235.607	242.226	243.501	248.209	252.089	255.118	259.539	264.469	196.545	200.384	206.464	210.592	217.736	223.999		
KONUT(Milyon TL)	77.102	78.405	79.081	79.807	81.042	82.439	84.103	85.959	84.419	89.346	92.118	94.017	97.377	100.381		
TAŞIT (Milyon TL)	7.379	7.531	7.576	7.636	7.677	7.722	7.783	8.007	7.961	7.903	7.957	8.022	8.172	8.218		
DİĞER (Milyon TL)	91.206	93.134	93.563	95.115	96.091	96.853	98.212	100.068	101.165	103.135	106.389	108.553	112.187	115.400		
KREDİ KARTI (Milyon TL)	59.920	63.156	63.281	65.651	67.279	68.104	69.441	70.435	70.359	71.650	72.973	73.924	77.166	78.246		
KREDİ FAİZİ (Taşıtlık %)	12,4	13,1	13,7	12,9	12,6	12,6	11,5	10,7	11,1	10,7	10,4	10,1	9,5	9,7		
KREDİ FAİZİ (Konut %)	12,7	12,5	12,2	12	11,7	11,1	10,4	9,9	9,7	9,6	9,1	9	8,5	8,3		
KREDİ FAİZİ (Ticari %)	14,2	14,5	15,4	15,4	13,3	13	11,7	10,9	11,5	11,7	10,1	8,8	8,1	9,8		
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER (Toplam-Milyon TL)	12.023	12.019	11.878	11.880	11.846	11.851	11.915	12.180	12.273	12.413	12.441	12.594	13.152	13.577		
TL CİNSİNDEN(Milyon TL)	9.612	9.623	9.501	9.458	9.440	9.441	9.448	9.576	9.619	9.706	9.828	9.954	10.402	10.710		
DÖVİZ CİNSİNDEN(Milyon TL)	2.412	2.396	2.377	2.421	2.406	2.410	2.467	2.604	2.655	2.706	2.613	2.640	2.750	2.867		
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER(Toplam içindeki payı-%)	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5		
BANKACILIK SEKTÖRÜ TAKİPTEKİ ALACAK(Milyon TL)	20.287	20.128	20.765	21.547	22.952	23.366	23.760	23.408	24.234	24.838	25.566		26.668			
Kredi Kartları	3.873	3.687	3.827	3.978	4.103	4.121	4.248	3.988	4.184	4.329	4.487		4.759			
Ferdi Kredi Konut	620	641	642	657	673	679	682	702	717	712	692		676			
Ferdi Kredi Otomobil	261	264	267	271	276	263	266	254	263	266	261		262			
Ferdi Kredi Diğer	2.741	2.747	2.851	2.979	3.112	3.178	3.252	3.274	3.421	3.503	3.543		3.656			
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	1.329	1.338	1.424	1.545	1.621	1.635	1.834	1.705	1.749	1.855	1.931		2.081			
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	1.496	1.476	1.505	1.519	1.518	1.533	1.520	1.465	1.516	1.530	1.508		1.510			
İnşaat	1.571	1.557	1.607	1.689	1.665	1.833	1.826	1.881	1.969	1.960	2.671		2.823			
Gıda Meşrubat ve Tütün San.	769	760	793	805	831	845	836	822	851	882	909		956			
Diğer	7.628	7.658	7.848	8.104	9.154	9.279	9.297	9.316	9.565	9.799	9.564		9.945			
PROTESTO EDİLEN SENET SAYISI (Bin adet)	86,8	86	88,4	98,6	96,2	91,4	116,8	95,8	98,4	82,8	84	85,1	91,7			
PROTESTO EDİLEN SENET TUTARI (Milyon TL)	510,6	583,3	571,4	615,8	690,6	721,8	769,2	681,3	729	534,1	543	568,1	636,2			
KARŞILIKSIZ ÇEK ADETİ(Bin adet)	174,8	127	123,3	103,6	125,9	114,4	127	100,2	62	53,6	34,9	73,1	52,1	29,8		
KURULAN ŞİRKET SAYISI	3.250	3.083	2.581	2.393	2.680	3.065	3.416	3.139	4.238	4.310	4.538	4.576	4.475	4.000		
KAPANAN ŞİRKET SAYISI	1.123	1.311	1.505	1.033	932	1.176	1.282	2.406	3.113	1.186	1.123	1.093	1.184	1.203		
TÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	8,28	8,87	9,07	8,88	9,19	7,8	6,37	6,16	7,31	7,03	7,29	6,13	6,51	8,3	8,88	
ÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	8,06	6,44	6,13	4,56	4,03	2,57	3,6	2,45	1,88	1,84	2,3	1,7	2,17	5,23	6,61	
İHRACAT (Yıllık-Milyon \$)	141.737	143.619	144.590	146.177	148.383	149.671	152.352	152.489	153.639	154.326	167.470	179.990	154.481	153.687		
İTHALAT(Yıllık-Milyon \$)	239.669	238.502	238.276	237.425	236.145	235.013	237.312	236.545	237.877	239.484	298.241	379.822	244.376	244.946		
ORTALAMA DOLAR KURU	1,801	1,82	1,809	1,79	1,8	1,798	1,79	1,783	1,768	1,773	1,809	1,798	1,8240	1,8960		
ORTALAMA EURO KURU	2,311	2,28	2,228	2,217	2,311	2,334	2,296	2,339	2,347	2,373	2,347	2,338	2,3690	2,5010		
EURO/DOLAR PARİTESİ	1,283	1,253	1,231	1,238	1,284	1,298	1,283	1,311	1,327	1,338	1,297	1,3	1,2980	1,3190		